

Komentarji

Dolffuss nad Dolffussom v
dunajski komediji

Čikaski dnevnik "The Chicago Daily News", zelo konservativni list, je v svojem uredniškem članku z dne 14. t. m. ostro podil okrvavljeni Dolffussovim v Avstriji.

Zgodovina Avstrije ima več zgodovinskih poglavljev po razsulu cesarskega cesarstva, ampak najtragičnejše in najodurnejše poglavje je spisal kancelar Dolffuss, ki je s svojim krvavim ugovorjem socialističnega gibanja v Avstriji, se glasi ta članek. Dolffuss napovedal, da bo vojno socialistični stranki, ki je imela na svoji strani 40 odstotkov volitev v Avstriji, v 66 odstotkov na Dunaju. Samo zato, da je ugodil raznim mladim aristokratu in njegovemu Heimwehru ali fašizmu, s katerimi simpatizira preko deset odstotkov vsega prebivalstva Avstrije. Socialistična stranka v Avstriji je branila demokracijo in ustavo in bila je pravljena na obrambo deželne Hitlerjeve nacije, toda Dolffuss je odklonil njeno pomoč in razpustil te stranke ter jih vseh ustavno izvoljenih socialističnih uradnikov iz njih uradov, ko pa so socialisti pograbili za orožje, da bi branili domov. Dolffuss je odločil, da se bo odločil za streljanje na delavske hiše, ki so bile največja slava po-nega Dunaja.

Isti številki tega lista poročajo, da je Dunajski John-son med drugim tole:

Dunajski socialisti niso nič radikalni kakor angleški laiki. Ko je stara Avstrija razpadla ob koncu svetovne vojne, socialisti prevzeli upravo Dunaja in pretvorili mesto iz mednarodnega gospodarskega ruševine v eno najnaprednejših in najprogresivnejših mest na svetu. Iz Moskve je bil Dunaj po največje, socialistično me- in najzgodnejše upravljano mesto.

Dunajska socialistična uprava je zgradila hiše za bedne prebivalce in dala ljudstvu vzgojne hiše in ustanove, ki niso imele nikogar para. Na posvetba bo- niki je nalozila davek in z do- ki tega davka je zgradila sta- nje hiše, v katerih se nastanilo čez 60.000 delavcev in družin. Nikjer v Evropi in Ameriki ni še tako ve- masti socialistične konstruk- cije, ki so dosegle uspeha ka- baš na Dunaju.

Danes so pa voditelji, ki so- dli ta načrt, v ječi kakor ka- kriminalci, dočim so delavci, ki so se koristili tega blago- stanja, preganjani in pobijani, ki so se drznili braniti svoje nove.

Sijajno delo, ki je vzelo pet- st let in na katerega ni mo- noben pošten človek gledati, je bilo uničeno v dneš- ni.

Kri na stopnicah dunajske stne hiše simbolizira konec znamenitejših periode v zgo- in Dunaju.

Če sodi konservativen ame- riški list o največjem zločinu v Avstriji, ki ga je izvršil Musso- vi, se tako sodi list, ki se na- dno ne zveni za delavska gi- bina in nima simpatij do soci- stov — kaj šele misliti in bi- rali misliti vsi pošteno delav- na svetu.

Nimamo primernih besed, s katerimi bi mogli v polni meri izraziti to gorostasno hudodel- stvo, katero nič ne zaostaja za čini Mussolinija in Hitlerja.

Senator Norris o Lindberghu

Washington. — "Lindbergh je bil eden od tistih, ki so bili v 50.000 delnic in drugih vsot, ki so jih prejeli od aviazijske in- dustrije." je bil komentar sena- torja Norrisa o protestu, kate- rega je glavni letalec poslal, ozi-roma podpisal, predsedniku Roo- seveltu radi preklica vseh po- ročil, da prevažanje pošte po zra- ku.

JOHNSON PRI-
PRAVLJA NOVO
KOMEDIJO

Pravilnikarje bo poklical, da se pogovore o delovniku. Rezultat ankete bo večja delitev de- la

Washington. — (FP) — Dne 5. marca bo dežela imela prihi- ko videti novi del komedije pod patronanco NRA, ko se bo ad- ministracior Johnson sešel s svo- jimi pravilnikarji (Code Authori- ties) na anketi o delovniku. Komedija bo uprizorjena v ko- rist (zabavo, slepih) delavcev.

To mnenje je upravičeno, ker so pravilniki sestavljeni in izva- jani 99% v interesu podjetni- kov. Velikih podjetnikov.

Komedijske se bo izvršila neka- ko takole: Johnson se bo na ši- roko razkoračil pred velepodjet- niki in njih zastopniki ter z mo- gočim glasom zagrmel, da je treba delovnik skrajšati, ker je predolg in brezposelnost vsled tega prevelika. Sugestiral bo 32- urni tednik.

Podjetniki bodo vstali drugi za drugim in pričeli vzdihovati, da bi jih tako skrajšanje delov- nika upropastilo. Dežela bi šla gotovo k vrugu.

Zatem se bo Johnson prelevil iz grmečega leva v pohlevno ja- gne in za božjo voljo "urgiral" podjetnike, da je "nekaj treba storiti".

"Če je tako hudo, kaj če bi se spoznavali na 36-urni tednik in uposlili čim več brezposelnih", bo vstal nekdo izmed pravilni- karjev z rešilno mislijo.

"To bo mogoče res najbolje", mu bodo pritrdili zborovalci. Johnsonom vred. Seveda se bo- do tudi spoznavali, da z reduk- cijo ur in delitvijo dela ne bo no- benega zvišanja plač na uro, ker to bi pomenilo — gospodarsko propast posameznega podjetja in dežele sploh.

To je skica te nove komedije. Spremembe ne bo dosti. Sploh je farsa vse skupaj. Da je potre- ben krajši delovnik — 30 ur na teden — je dejstvo, s katerim se v teoriji strinjajo tudi podjet- niki, ne samo Johnsonova NRA.

Notorično dejstvo pa je, da ima NRA stotine in tisoče pri- tožb o glodanju delovnika kakor ga določajo pravilniki. S pri- četkom leta je Johnson na pri- mer dovolil avtnim magnatom zvišanje delovnika za več ur na teden, Green od ADF pa je pri- šel te dni pred vlado z novo bu- taro pritožb in dokazi, da je de- lovnik v avtni industriji 60 ur na teden — za mnoge delavce. In o tem je vladi in NRA dobro znano.

Najnovejša iznajdba glodalcev je, da plačujejo za delo izven pravilniških določb z gotovino, za delo v okviru pravilnikov pa s čeki. Sploh je treba kričati o potrebi zvišanja plač, ne samo o znižanju delovnika, in to tudi dobiti.

Belgijski kralj se je ubil
Bruselj, 18. febr.—Belgijski kralj Albert se je včeraj ubil, ko je lažil po strmih hribih v okolici Namurja. Padel je v glo- bino in njegovo truplo so našli danes zjutraj.Perkins šel za Gompersom
Chicago. — George V. Per- kins, ki je z Gompersom ustano- vil in gradil Ameriško delavsko federacijo, je te dni šel za pokoj- nim Gompersom v starosti 78 let. 35 let je bil predsednik uni- je tobačnih delavcev, ki je bila ob ustanovitvi federacije pred 50 leti med najmočnejšimi in vo- dilnimi unijami, ni se pa znala prilagoditi strojni produkciji in je vsled tega oslabela.

Perkins je bil delavski vodi- telj stare šole. Pred več leti se je preselil v Chicago, kjer je za- tislil oči. Svojo unijako kariero je pričel na vzhodu, v New Yorku, in bil desna roka Gom- persa.

Spopad med socia-
listi in komunisti
v New Yorku

Komunisti izrabili protestne de- monstracije proti Dolffussove- mu fašizmu za napad na socia- liste

Chicago. — Okrog dva tisoč so- cialistov in komunistov je v so- boto popoldne demonstriralo v Grant parku proti pobijanju de- lavcev v Avstriji. Ko je depu- tacija obiskala avstrijskega kon- zula, da mu izroči protestno re- solucijo, je našla vrata zaprta.

New York. — Madison Square Garden, največja dvorana v New Yorku, je bil v petek popoldne pozorišče velike bitke med socia- listi in komunisti. Nad 20 oseb, večinoma komunistov, je bilo v pretepu ranjenih in protestni shod razbit.

Do te tragične epizode je pri- šlo, ko so krojaške unije in so- cialistična stranka priredile v tej ogromni dvorani protestne demonstracije proti masakriran- ju avstrijskih socialistov. Pet tisoč komunistov je prišlo na shod z namenom, da ga razbija- jo, kar se jim je delno posrečilo.

Do pretepa je prišlo, ko so ko- munisti skušali okupirati shod in si osvojiti govorniški oder. Ni- so pa imeli areče kljub vsej pri- pravljnosti in velikemu številu. Ko sta Clarence Hathaway in Robert Minor skočila drug za drugim na govorniški oder, sta našli na pesti.

Kričanje in pretep je bil splo- šen po vsej areni. Z galerij so komunisti metali stole v dvora- no in na oder. Posebno divje se bile komunistinje, od katerih so šle nekatere iz dvorane v raz- trgani obleki. Policija se v pretep ni dosti umesavala. V splošni zmešnjavi je Algeron Lee za- ključil shod s pozivom na petje "Internacionale." V dvorani je bilo 30.000 ljudi, več tisoč pa jih je ostalo na ulicah.

Protestni shod v dvorani
SNPJVRŠI SE V SREDO ZVEČER
PROTI MASAKRU AV-
STRIJSKEGA DELAVSTVA

CHICAGO. — Socialistični klubi v lawndaleskem distriktu po- zivajo vse delavstvo na protest- ni shod proti masakru socia- lističnega delavstva v Avstriji po Dolffussovih fašistih. Shod se vrši v sredo zvečer ob osmi uri v dvorani SNPJ. Govori v slo- venskem, češkem in angleškem jeziku. Slovenski govornik bo Frank Zaitz. Vsi na shod in po- kažite solidarnost s hrabriimi avstrijskimi socialisti, ki so si raje izbrali smrt ko fašistično sužnost! —

Socialistični vodja v Franciji
zahteva razpust zbornice

Pariz, 17. febr. — Leon Blum, socialistični voditelj, je včeraj v zbornici zahteval, naj vlada raz- pusti parlament in razpiše nove volitve, kajti sedanja vlada ne predstavlja volje večine ljudstva. Po viharini razpravi, med kate- ro so socialisti in komunisti ne- prestano demonstrirali proti vla- di, je zbornica dala zaupnico Doumerguejevi vladi in sklenila, da se odloži debata o vseh inter- pelacijah, dokler ne bo budžet potrjen.

Število brezposelnih narašča v
Italiji

Rim, 17. febr. — Število brez- poselnih delavcev v Italiji se je v januarju pomnožilo za 26.161 oseb. Skupno število je znašalo 1. februarja 1.154.418.

Podjetniki morajo nalepiti pravi-
vlnike

Washington. — Vsi podjetni- ki so od NRA dobili ukaz, da mo- rajo na vidnem prostoru v to- varnah nalepiti delavske dolo- be pravilnika ali pravilnikov, pod katerimi obratujejo.

VLADA ZAČELA
LIKVIDIRATI
ARMADO CWA

Nadaljnjih 400.000 delavcev od- slovljenih. Minimalna plača znižana na 30 centov na uro

Washington. — Harry Hop- kins, načelnik Publie Works ad- ministracije, je pričel s splošno "demobilizacijo" armade CWA. Zadnji petek je odredil odslovi- tev nadaljnjih 400.000 začasno upošlenih delavcev s pričetkom tega tedna. Prej je bilo odpu- ščenih 150.000. Do prvega ma- ja bo likvidirana vsa armada CWA, kljub temu da je kongres prav te dni nakazal nadaljnjih \$950.000.000 za zaslišna dela.

Hopkins je obenem udaril tudi po "visokih" plačah pri zaslišnih delih. Minimalno plačo od 35 do 50 centov na uro, kar je bilo od- visno od kraja, je znižal na 30c za vsa dežela. S tem je zbrisal razliko med "jugom in severom." Delovnik ostane pri starem.

Zaenkrat bodo prizadeti le de- lavci izven velikih industrijskih mest. Ta redukcija se tiče pode- želskih krajev. Čez nekaj ted- nov, ob koncu marca, pridejo na vrsto tudi industrijska središča, kjer je brezposelnost največja. Do konca aprila bodo odslovljeni vsi štirje milijoni začasno upo- šlenih delavcev in CWA razpuš- čena. Kaj vlada namerava sto- riti z brezposelnimi, Hopkins ne omenja, niti kdo drugi.

Čehi obdolženi, da so obo-
rožili dunajske socialisteVelike protestne demonstracije
českých in nemških delavcev
proti Dolffussu

Rim, 17. febr. — Mussolini se je danes postavil za protektor- ja Avstrije in predložil poslani- koma Francije in Anglije načrt za obvarovanje neodvisnosti Av- strije. Italijanski listi še ved- no dolže Čehoslovakijo, da je o- borožila dunajske socialiste in s tem podaljšala civilno vojno. Ker Mussolini dopušča te obdolžitve v listih, je jasno, da je to tudi njegovo mnenje.

Pariz, 17. febr. — Čehoslovā- ki zunanji minister dr. Beneš, ki se nahaja tu, je včeraj kate- gorično izjavil, da so italijanske obdolžitve glede čehoslovāškega oboroževanja avstrijskih socia- listov navadne izmišljotine. — Vse kaže, da se francoska vlada strinja z Mussolinijevim načr- tom za italijansko-francosko-an- gleški protektorat Avstrije.

Rim, 17. febr. — Fašistični tisk v Italiji napada čehoslovā- ko vlado, češ, da je skrivoma poslala orožje in strelivo socia- listom v Avstriji. Fašistični li- sti pozdravljajo zmago avstrijs- kega Heimwehra nad socialisti kot triumf fašistične Italije. List "La Tribuna" piše, da je mala ententa kriva, da je civilna vojna na Dunaju trajala štiri dni, namesto, da bi bila končana v štirih urah.

Budimpešta, 17. febr. — Tu- kajšnji "Magyarország" piše, da je Čehoslovakija financirala so- cialistični upor v Avstriji.

Praga, 17. febr. — Včeraj je bil v Požunu velikanski protest- ni shod čeških in nemških socia- listov v Čehoslovakiji proti klan- ju njihovih bratov v Avstriji.

Dr. Krofta, čehoslovāški po- slanik v Berlinu, je izjavil vče- raj, ko se je mudil v Pragi, da je Avstrija mednarodni problem, ki ga bo morala rešiti Liga na- rodov, drugače je vojna neizog- bna.

Berlin, 17. febr. — Fašisti v Nemčiji, posebno pa njihovi bratci iz Avstrije, ki so v begun- stvu na Nemškem, so zelo vese- li izida civilne vojne v Avstriji. Veseli so iz dveh razlogov. Pr- vič, ker je Dolffuss uničil socia- listično stranko in njim prihra- nil to delo v bližnji bodočnosti, drugič pa zdaj lahko zmerjajo Dolffussa z morilcem, ki je dal pobiti čez tisoč Nemcev . . .

Krvnik Dolffuss zagovarja
pobijanje, obešanje delavcev!
Volesile posvarile Nemčijo

Petnajst socialistov obešenih v Avstriji, med njimi ranjen- ci. Mogočen protest čehoslovāške socialne demokra- cije. Civilna vojna končana, ko je delavcem zmanj- kalo streliva. Pet tisoč oboroženih delavcev na Du- naju odbijalo štiri dni napade 19.000 vojakov in fašis- tov

London, 18. febr. — Mussolini-jev predlog za skupno deklaracijo Italije, Francije in Anglije za protekcijo Avstrije je angle- ška vlada zavrgla. Namesto te- ga so se tri volesile včeraj zede- nile za izjavo, katera predvsem velja Nemčiji, da Avstrija mora ostati neodvisna.

Praga, 18. febr. — Vodstvo so- cialistične stranke v Čehoslovā- kiji je včeraj naslovilo na Dol- fussa oster protest proti obešan- ju socialističnih ujetnikov na Dunaju in v drugih mestih Av- strije. Vodstvo opozarja Dol- fussa, da si je s tem nakopal sovražstvo češkega delavstva in mirni odnošaji med Čehoslovā- kijo in Avstrijo so s tem ogro- ženi.

DOLFFUSS SI PERE KRVAVE
ROKE

Dunaj, 18. febr. — Diktator Dolffuss je včeraj sklical konfe- renco inozemskih časnika in pred njimi izjavil, da ni res, da je on krvolok kakor ga slikajo po vsem svetu. Rekel je, da za civilno vojno so odgovorni so- cialisti in ne njegova vlada! Dejal je tudi, da obešanja je zdaj konec, toda nekaj "največ- jih socialističnih lumpov" je bilo treba obesiti, da vlada pokaže, da "resno misli" . . .

Kolikar je znano, so na Dunaju obesili šest socialistov, med temi enega ranjenca, katerega so morali nesti na vešala. V Steyerju na Gornjem Avstrijskem so obesili sedem socia- listov. Koliko je bilo obešenih v Gradcu, se še ne ve, znano pa je toliko, da so včeraj obesili dva tamkaj in eden od teh je bil Jo- sef Stanek, tajnik krajevne so- cialistične organizacije.

DELAVSKA ARMADA NA DU-
NAJU ŠTELA LE 5000 MOŽ

Dunaj, 17. febr. — (Izčrpi poročil ameriških poročevalcev na Dunaju.) — Civilna vojna na Dunaju, ki je trajala štiri dni, je končana in zdaj se lahko, za silo uredi bilanca te strašne tra- gedije. Bilanca je sledeča:

Najmanj 1500 mrtvih na o- bbeh straneh; čez 3000 ranjenih. Čez 10.000 socialističnih ujetni- kov, ki se nahajajo v starih vo- jašnicah in drugih zaporih pod močno stražo heimwehrovcev. Večina teh jetnikov čaka na voj- no sodišče.

Socialistična stranka v Avstri- ji, ena najstarejših in politično najmočnejših delavskih organi- zacij v Evropi, ki je vladala na Dunaju ves čas od svetovne voj- ne, je uničena; njeni voditelji so deloma pobiti ali ranjeni, delo- ma v zaporu in deloma so pobeg- nili v Čehoslovakijo. Otto Bauer in Julius Deutsch, tajnik stranke, ki je bil ranjen na glavi in roki, sta med begunci; Karl Renner in Karl Seitz, dunajski žu- pan, sta v zaporu.

Materialna škoda na stranki- nih domovih in delavskih stano- vanjskih hišah na Dunaju in v predmestjih znaša sto milijonov šilingov (20 milijonov dolarjev). Ta stanovanja so največ trpela. Od 67 socialističnih stanovanjs- kih palač je bilo 20 bombardir- anih in med temi je pet največ- jih domala porušenih ali ta- ko poškodovanih, da niso za bi- vanje.

Dolffussova vlada je i mela v akciji 4000 vojakov, 8000 poli- cajev in 7000 oboroženih heim- wehrovcev, skupaj 19.000 mož. Socialistična stranka je pa ime- la komaj 5000 mož, ki so bili o- boroženi! Oboroženi s čim? Re-

volverji in starimi vojaškimi pu- škami, strojnimi in ročnimi granatami iz svetovne vojne! Vsa municija delavcev je bila stara, še iz svetovne vojne.

(Vest, da je Čehoslovakija tajno založila socialiste v Av- striji z orožjem in strelivom, je laž. Poročevalci so si ogledali o- rožje in prazne izstrelke v oku- piranih socialističnih postojankah in vse strelno orožje in strelivo je imelo žig iz let 1913 in 1919, torej stari modeli.)

Na drugi strani so imele vlad- ne čete ogromno zalogo najmo- dernejšega streliva in opremlje- ne so bile z najmodernejšimi strojnimi, topovi, plinskimi bombami, ročnimi granatami in oklopnimi avti.

Kljub temu je majhna pošlica štiri dni odbijala silovite napa- de vojaštva! — Samo en primer: stanovanjsko hišo Goethe so vo- jaške čete bombardirale trideset ur z granatami iz howitzerjev. Ko je bila končno hiša zavzeta, so našli notri le — dve stari strojnici.

Vojaštvo je izvrševalo vse hu- še napade. Fašistična organiza- cija Heimwehr, ki je izzvala civilno vojno, ki je prisilila Dol- fussa h krvavemu pokolju in ki je odgovorna za ves krvavi kar- neval, je ves čas stala v — ozad- ju. Bila je zadnja straža.

Po vsaj Avstriji je bilo v ak- ciji okrog 40.000 socialistov. Lahko bi jih bilo več, kajti sa- mo na Dunaju so imeli socialisti pri zadnjih volitvah čez 700.000 glasov, toda ni bilo orožja in streliva.

Dolffuss se zdaj ponaša z zma- go in odlaga krivdo na socialisti- čne voditelje, ampak malo mu bo pomagala ta zmaga in vsak izgo- vor. Če je kdo zmagal, so hiltjerjevi, ki so stali v rezervi in ki se zdaj na tihem smejejo.

Socialisti danes vedo, da so Dolffussovi fašisti prav tako barbarski kakor hiltjerjevi v Nemčiji. Hitler se pa lahko po- naša, da on ni dal pobijati žensk in otrok s topovi. S to nečlove- ško slavo se more ponašati le Dolffuss s svojim Heimwehrom.

KRVNIK DOLFFUSS OBEŠA
DELAVCE V AVSTRIJI

Dunaj, 17. febr. — Klerikalno-fašistična vešala na Dunaju in v drugih mestih Avstrije pokajo pod težo obešenih socialistov. U- jete socialisti obešajo na ob- tožbo, da so se "z orožjem v ro- kah uprli oblasti".

Na Dunaju so jih do danes o- besili šest in sinoči je bilo na- daljnjih devet obsojenih na smrt. Predsednik Miklas je enega ob- sojenca pomislil v dosmrtno ječo, Dolffuss je pa včeraj po- milostil češkega socialista Kar- la Vydro na pritisk poslanika Čehoslovakije.

Smrtne obsedbe padajo tudi v Gradcu, Lincu in Steyerju, kjer so bile najzgodnejše bitke izven Dunaja in kjer so se socialisti brambovi podali šele potem, ko jim je zmanjkalo streliva.

Izolirano streljanje se še na- daljuje na Dunaju, v Dunajskem Novem mestu in nekaterih dru- gih krajih. Mnogo skupin socia- lističnih delavcev se je odločilo, da se nikdar ne podajo in rajši umrejo; te skupine so se poskrile v razvalinah porušenih komu- nalihi hiš v kanalih pod zemljo in kjerkoli so našle kaj zavetja.

Dr. Julius Deutsch, tajnik so- cialistične stranke in vodja Schutzbunda, se je boril do zad- njega na čelu svojih oddekov in šele v četrtek zvečer, ko je delav- skim brambovcem zmanjkalo

(Dolje na 2. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Črna glava po dogovoru. — Recepti se ne
vrstijo. — Advertni rate po dogovoru. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s tem: **PROSVETA**

1437-48 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

— 138 —

Datum v oglepu, na primer (Jan. 31),
1934), poleg valova imena na naslovu
misi, da vam je s tem datumom potekla
naročila. Poročilo je priloženo, da se
vam list ne vrne.

Domač drobiž

Rojak ponesrečen

Braddock, Pa. — Tu se je po-
nesrečil rojak Maks Čopič. Za-
del ga je voz ulične železnice. Od-
peljali so ga v bolnišnico, kjer
se njegovo stanje izboljšuje.

Nagla smrt

Ely, Minn. — Mladega Albi-
na Seliskarja, edinega sina go-
stilničarja Jožeta Seliskarja, so
našli mrtvega v postelji. Bil je
dober igralec na harmoniko in
pred leti smo ga slišali z radio-
postaje v North Dakoti.

Nesreče v Penni

Claridge, Pa. — Rojaka Fran-
ka Saloharja je povozil avto-
mobil. Obležal je v nezvesti in
drugi dan umrl. — Johna Mla-
karja je hudo pobilo v jami. I-
ma zlomljeno nogo nad kole-
nom in pobit je na prsih. Leži
v bolnišnici v Greensburgu v
kritičnem stanju in zadnje dni
ga je napadla še pljučnica.

Dve srebrni poroki

Millwaukee. — Zakonski dvo-
jici Tony Lah in Frank Planov-
šek sta zadnje dni obhajali pet-
indvajsetletnico poroke. Prija-
telji so obe dvojici iznenadili z
lepimi darili.

Se ena avtna nezgoda

Sheboygan, Wis. — Žena An-
tona Plautza se je težko poško-
dovala pri avtni nezgodi. Zlomilo
ji je nogo, njen mož je pa lah-
ko pobit na glavi.

Drugi novi grobovi

Cleveland. — Umrl je Jos. Pe-
trovič, star 33 let in doma iz
Lesnega brda pri Vrhniki. V A-
meriki je bil 13 let in zapušča
ženo in hčerko. — Dalje je umrl
Anton Savodnik, star 65 let in
doma iz Mačkavasi pri Žužem-
berku. V Ameriki je bil 44 let
in zapušča ženo in deset otrok.

Novi grobovi v starem kraju

Cleveland. — Andrej Bajt je
bil obvečen, da je v Uncu pri
Raketu umrla njegova sestra
Marija Turšič v starosti 83 let.
— Mike Udovič je prejel vest,
da je v Planini pri Raketu umrla
njegova mati v starosti 87 let.

Urgira ustavno prepoved
otroškega dela

Sledite bodo zle posledice, če dr-
žave ne sprejmejo ustavnega
amendmenta, pravi delavski
komisar

New York. — (FP) — Da se
za stalno zavarujejo pridobitve
NRA, ki je s pravilniki prepove-
dala otroško delo, kar je le zača-
sno, je potrebno, da države čim
prej ratificirajo zvezni amend-
ment proti izkoriščanju otrok.
Tega mnenja je državni delavski
komisar Elmer F. Andrews.

"Prevelika je cena, katero pla-
čujemo v zvezi z eksploatacijo
mladih fantov in deklet v njih
najbolj kritični dobi. V bodoče
je treba to zabraniti. Gledati je
treba, da imajo priliko do zapo-
silitve njih starši in ne otroci, če
hočemo imeti zdravo generacijo
odraslih ljudi čez 10 ali 20 let.

"Če stalno ne prepovemo otro-
škega dela, je alternativa še ve-
čje razpadanje družine in po-
slabšanje odnošajev med zapo-
slenimi otroci in brezposelnimi
starši. Take razmere vodijo le
do prepira v družini in končne-
ga razpada," meni newyorški de-
lavski komisar.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Uspešna prireditve

Chisholm, Minn. — Tridejan-
ka, ki je bila uprizorjena na 11.
februja v dvorani srednje šole Wa-
shington, je dobro izpadla. Zla-
sti turojena mladina, petnajst
po številu, je dobro nastopila.
Dobro so izgovarjali slovenske
besede v petju in govoru. Med
dejanji je mlada Slovenka izva-
ljala umetni ples. To je bila Mi-
heličeva hčerka, ki večkrat na-
stopa v mestnem gledališču. Na
kitaro je igral W. Samsa. Osob-
je prireditve se Prosveti iskren-
no zahvaljuje za objavo dopisa o
igri.

Dne 13. maja bodo uprizorili i-
gro "Dve sestre".

Matiija Pogorelec.

Dve igri za eno vstopnino

Gowanda, N. Y. — Slovenski
javnosti v tej okolici naznanjam,
da se vrši predstava s plesom
24. febr. zvečer v tukajšnjem S.
D. D. Imeli bomo dve kratki i-
gri, in sicer: "Sem se oženil, se
kesam" in "Nace Hlačnica".

Zagotavljam vsem, da bosta
obe igri nudili mnogo zabave in
smeha udeležencem. Vabimo ro-
jake iz okolice, da nas posetijo
omenjenega večera, posebno pa,
ker bo to prva in morebiti zad-
nja naša predstava v tej sezo-
ni.

Diletantje se trudijo, da vam
ustrežejo s svojim nastopom, na
vse okoliške Slovence pa apelir-
ajo, naj se potrudijo in pose-
tijo njih prireditve. Za plesatelj-
ne bo skrbel L. Klancer s svojo
harmoniko. Vstopnina k predstavi
in plesu je za moške 35c,
ženske 25c.

John Matekovich.

Drobiž iz Bedforda

Bedford, O. — Tukaj se ima-
mo še po starem "dealu". Zdravi
in krepki možje še vedno nepro-
stovoljno postopajo brez dela v
skrb, kaj nam bo to brezdelje
prineslo. Moje mnenje je, da se
normalne razmere ne vrnejo, do-
kter se ljudstvo ne prebudi in
pomete z raketirji in korupcijo,
ki je je mnogo na vseh koncih
in krajih.

Da ne bo samo tarnanje, naj
povem, da smo se imeli prav do-
bro na 25-letnici poroke Franka
in Antonije Legan. Ona je dolgo
let članica SNPJ. Cestita-
mo!

Ignacu Novaku se je zdelo, da
bi samemu bilo dolg čas, pa si je
izbral tovarišico, ki mu bo sta-
la ob strani v dobrih in hudih
časih. Ignac je član SNPJ. Naše
čestitke!

Tudi družba SND zmirom kaj
priredi, da se preveč ne dolgoča-
simo. Tako smo imeli dne 27.
veselico, ki je bila prav dobro o-
biskana. In baš na tej prireditvi
se je pokazalo, kako nam tre-
ba primerne prostora za slič-
ne priredbe in seje.

Tu je preminil Frank Fink
(Anžetov oče), ki je bil eden pio-
nirjev v naselbin. Bil je vesele
in zadovoljne narave, čeravno se
je moral boriti s trpljenjem. Zapa-
šča tri sinove in tri hčere, ki
so vsi zavedni Slovenci in Slo-
venke. Ohranimo mu trajen spom-
nin, prizadeti družini pa naše
globoko sožalje! Počivaj v miru
po trudopolnem delu in trpljen-
ju!

Dne 11. feb. sta bila pri druš-
tvu št. 460 SNPJ oddana dva pet-
dolarška cekina. Enega je dobil
L. Kostelec, 5187 Stanley ave.,
dr drugega pa Josip Blatnik iz Cle-
velanda. To društvo je sklenilo,
da priredi dne 28. aprila doma-
čo zabavo. Opozorjamo člane, da
se udeležijo v obilnem številu
društvenih sej.

Martin Martinsek, tajnik.

Zakonski načrti o natura-
lizaciji in imigraciji

V sedanjem zasedanju kong-
resa je bilo, kot po navadi,
predloženih mnogo zakonskih
načrtov, ki se tičejo naturaliza-
cije in imigracije. Vsi ti načrti
so bili odkazani v pretresovanju
dotičnim odsekom v obeh zbor-
nicah kongresa.

Najbolj pomemben načrt, ki ga
je odsek o imigraciji in natura-
lizaciji reprezentacijske zbornice
sprejel brez kakšne spremembe, in
je sedaj gotov za glasovanje v
zbornici, je Dicksteinov predlog,
da se pravica do registracije in
legalizacije bivanja onih, ki so
prišli nezakonito, oziroma tate-
rih zapis o prihodu se ne more
najti, raztegne na one, ki so pri-
šli od 3. jun. 1921 do 1. julija
1924. To pravico imajo dosedaj
le oni, ki so prišli pred dnem 3.
junija 1921. Ceni se, da bo ta
zakon, ko se sprejme, koristil
vsaj 10,000 inozemcem (bržkone
pa mnogo večjemu številu), ki
sicer niso več podvrženi depor-
taciji, ali ne morejo postati a-
meriški državljani.

Drugi predlog, ki ga je odsek
tudi sprejel in nosi ime istega
kongresnika, se tiče znižanja
pristojbin za naturalizacijo.
Predlagatelj zlasti poudarja, da
mnogi ne morejo plačati seda-
njih visokih pristojbin in zato
ne morejo uživati pravic ameri-
škega državljanstva, radi česar
so zapostavljeni ob dobivanju
dela v sedanjih krizi. Predlog bi
znižal pristojbine na polovico.
Pristojbina za Certificate of Ar-
rival bi bila torej \$2.50, ravno
toliko za prvi papir in pristoj-
bina za naturalizacijsko prošnjo
\$5.

Odsek je tudi sprejel predlog,
ki se tiče inozemskih mornar-
jev, ki služijo na ameriških la-
dijah. Pod dosedanjim zakonom
se ti inozemski mornarji, ko so

služili tri leta na ameriški ladji
in imajo prvi papir, smatrajo
kot ameriški državljani, kar se
tiče nameščenja na ameriški la-
dji in zaščite Združenih držav.
Ta predlog razveljavlja to do-
lobo naturalizacijskega zakona.
Ako postane zakon, stopi v ve-
ljavo šele 90 dni kasneje, tako
da bodo ti mornarji imeli priliko
dopolniti svojo naturalizacijo.

Neki predlog bi hotel podal-
šati pravico do registracije in
legalizacije bivanja vsem ino-
zemcem, ki so prišli nezakonito
do 1. januarja 1933, ali niso mo-
gli biti deportirani, ker njihova
država ni bila priznana do te-
daj. To se tiče seveda državlja-
nov sovjetske Rusije.

Mnogo drugih predlogov je v
prilogi ali pa otežkoča položaj i-
nozemcev. Treba pa je poudar-
jati, da predlog še ni zakon in
da mnogo zakonskih predlogov
umre takorekoč v odseku. Tudi
potem, ko je odsek sprejel pred-
log in ga priporočal, ima še dol-
go pot do končne rešitve. Ako
ga ena zbornica sprejme, gre v
drugo zbornico in se najprej
pretresa v odseku in ako ga od-
sek priporoča, se o njem gla-
suje. Pričakovati je, da bo kon-
gres glasoval v sedanjem zasa-
danju o onih predlogih, ki jih
je odsek priporočal. — FLIS.

Predavateljsko potovanje
Lojzeta Adamiča

Foreign Language Informati-
on Service radostno naznanja, da
bo Louis Adamič kmalu obiskal
razna ameriška mesta, kjer bo
predaval pod okriljem te orga-
nizacije. Naš rojak g. Adamič,
ki se je priselil v Ameriko pred
kakimi 20 leti, je dandanes ame-
riški pisatelj narodnega slovesa
in priznana avtoriteta in veli-
ki prijatelj tujerodcev v Ameri-
ki.

Njegovi prvi knjigi "Dynamite"
in "Laughing in the Jungle"
sta že poprej dobili ugodno oce-
no. Njegova zadnja knjiga pa
"The Native's Return" (Povra-
tek v rojstno domovino) je do-
žela izredno čast, da je bila iz-
brana od Book of the Month
Club kot februarско izdanje.
Ocena te knjige v vseh ameri-
ških časopisih je bila pravcat
triumf za našega rojaka. Ada-
mič bo predaval v angleščini, a-
li med Slovenci bo predaval v
svoji materinščini.

Spodaj navajamo potovalni
program in predmet predavanj.
Vsa društva in organizacije, ki
ga želijo slišati, naj se čim prej
obrnejo na Foreign Language
Information Service, 222 Fourth
Avenue, New York City.

Predavanja bodo vsebovala e-
naga izmed sledečih predmetov:
"Priseljenčev naziranje o A-
meriki" — "Priseljenci, kak je
naš položaj v današnji Ameriki?
Ali spadamo sem?" — "Prise-
ljenci, kaj dolgujemo Ameriki?
Kaj nam dolguje Amerika?" —

"Priseljenci in njihovi otroci" —
"Moje potovanje po Jugoslaviji"
— "Ali je proti Ameriki, ako
priseljencem nadalje ljubi svojo
rojstno domovino?" — "Prise-
ljencevi otroci. Kaj je njihova
bodočnost v Ameriki?"

Mr. Adamič se bo nahajal v
sledečih mestih: v New Yorku
in okolici od 6. do 15. marca —
v Scrantonu in Wilkes-Barru od
16. do 19. marca — v Pittsbu-
rgu in okolici od 21. do 30. mar-
ca — v Clevelandu in okolici od
1. do 11. aprila — v Detroitu in
okolici od 13. do 18. aprila — v
Chicago in okolici od 20. do 30.
aprila.

Flis.

Skoki in stavkarji se spo-
pajli z noži

Družba hoče zdrobiti stavko za
vsako ceno; oblasti na njeni
strani

Harriman, Tenn. — (FP) —
Stavka pri Harriman Hosiery
kompaniji je prišla že v štadij
spopadov na nož, in to med "ne-
nim" spolom. Stavkolomke in
stavkarice so se oni dan borile
ko levine. Do incidenta je pri-
šlo, ko so skebinje navalele z no-
ži na piketne straže slednje, ve-
činoma ženske, pa so eni izpulile
nož in jo oklale.

Posledica je bila, da je polici-
ja aretirala 15 stavkaric, ni pa
vedela, kaj naj z njimi stori, ker
je ječa že natrpana z moškimi
stavkarji in ni v njej prostora
za ženske.

Stavka pri tej pleteninarski
družbi se vleče že delj časa. Po-
krajinskemu in zveznemu delav-
skemu odboru je kompanija re-
kla v brk, naj gresta k vragu, šla
na državno sodišče po injukcijo
proti stavkarjem in dobila ves
okrajni aparat na svojo stran.
Odklonila je tudi governorjevo
posredovanje.

NEMSKI ZDRAVNIKI IN
STRUPENI PLINI

V hamburški Beiersdorfovi za-
ložbi je kakor vsako leto izšel
poseben koledar za zdravnike, ki
vsebuje vsakovrstne nasvete, re-
cepte in podobno za vsakdanjo
prakso. Letos je izšel že pod vla-
do "tretjega carstva" in je zani-
mivo prebrati spremembe in do-
datke, ki so jih vnesle vanj no-
ve razmere.

Posebno pozornost mora vzbu-
jati poglavje z naslovom "Stru-
peni plini". V najbolj skopi in
stvarni tabelični obliki opisuje
tu avtor lastnosti 22 strupenih
plinov, njih tipleno delovanje,
njih izvor in protivna sredstva,
ki človeka baže rešujejo njih u-
činkov.

Tu najdemo n. pr. pline "mo-
dregra križa", ki človeka dušijo
in mu povzročajo krvne udore.
Po želji pa se dajo uporabiti plini
"rumenega križa", ki povzro-
čajo dolgotrajna gnitja in otrp-
ljenje pljuč.

Plini "zelenega križa" imajo
prednost, da jih ne opaziš, ozi-
roma da jih začutiš šele tedaj,
ko so ti že razjedli pljuča, na
kar sledi po dolgih, trpljenja pol-
nih urah smrt. Iste lastnosti i-
majo "gorčični plini" in nekate-
ri drugi.

Najzanimivejša pa je navedba
"virov". V zadnji rubriki be-
remo pri vsakem plinu opombo
"kemični laboratorij". Iz tega
je razvidno, kakšna vrsta us-
tvarjalnega dela se vrši v kemi-
čnih laboratorijih "tretjega car-
stva."

ČE ZADENE KOMUNIST PET
MILJONOV

Poročali smo že, da je zadel
v drugi seriji zrebanja francoske
narodne loterije glavni dobiček
pet milijonov frankov neki Ri-
biere. Dobitniku je postala ta
vaota usodna — v političnem o-
ziru. Ribiere je bil namreč taj-
nik krajevne skupine komunisti-
čne stranke.

Ko se je razvedelo, da je zadel
pet milijonov frankov, so ga
funkcionarji v stranki pozvali,
naj izroči vsoto, ki jo je zadel,
strankini blagajni, odnosno tre-
tji internacionali. Toda kaj je od-
govoril Ribiere? — Sporočil je
svojim tovarišem, da jih po-
zdravlja in da odklanja njih za-
htevo in sploh komunistične teo-
rije. Ker pa mu še vedno niso
dali miru prijatelji in znanci, si
je naročil detektiva, ki ga zdaj
spremlja po vseh potih.

Profitarji bože pred
vilniki z višjimi mezd

Osem družb preseli tovarne
pasa "visokih" mezd v pa-
kih plač

Kansas City, Mo. — Osem
jetnikov, pet slavnika
družb in tri za svilo obleke
aklenilo, da ne bodo plačali
"visokih" mezd, kakor jih določa
pravilnik teh dveh in-
dustrijskih združenj.
Preselijo se v pas, najbrž v
Joseph, Mo., kjer so mezdne
je in delavstvo ceneje.

Ti profitarji so zaključili,
jih je v to prisilila NRA.
bi se držali pravilniške le-
a žal tega ne morejo. Re-
je, da so navajeni plačevati
lijske mezd in da žele ubi-
pred unijo, ker so se delavci
čeli organizirati. To in ne
je vzrok njih "bega".

KRVNIK DOLLFUSS SE
GOVARJA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

streliva, so ga njegovi to-
odpeljali težko ranjenega v
ku čez mejo v Čehoslovakijo.
Ottakring, kjer je bil gla-
stan socialistične stranke, je
vedno oblegan od vojaštva;
se nahaja skupina brambo-
ki se nočejo podati.

Danes poročajo, da name-
Dollfuss prisilili socialisti
plačajo škodo, katero je na-
la njegova armada. Sociali-
bodo zaplenili vse zavode in
narne sklade. Kaj bodo na-
s socialistični komunalni
šami, da li bodo izgnali
stanovalec iz njih, še ni za-
ve.

Vse socialistične nameš-
na Dunaju bodo odsvolili in
nadomestili z lačnimi he-
hroveci, ki so že leta prežali
dunajsko občino. Več nameš-
cev, ki niso videli nobene ba-
nosti, je izvršilo samomor.
nem slučaju se je cela dru-
štirih glav usmrtila s plinom.

"ZMAGOVALCI" SE KAVI

Dollfussova "zmaga" nad
alisti mu je prinesla konflikt
treh straneh. Njegova la-
krščansko-socialna stranka
hleva od njega, naj vrne Av-
ji parlamentarno vlado. Ma-
histi, ki se zbirajo večinoma
Heimwehru, zahtevajo mona-
jo. Na tretji strani pa
hitlerjevci, ki čakajo ugodne
like, da udarijo po vseh sku-
Dollfuss je ugodil Heimweh-
tem, da je poveril voditelju
oborožene bande največje
mesta v vladi in komisan-
Dunaja. Odstraniti je dal
znak republike in na Dunaju
je spet pojavil dvoglavi
znak stare monarhije.

Krščansko-socialni gover-
Gornje Avstrije, Josef Sch-
je večerj resigniral v znak
testa, ko je knez Starhemb-
vodja Heimwehra, izjavil, da
parlamentarne stranke odgo-
ne za civilno vojno in pri tem
napadel tudi krščanske soci-
med katerimi je Dollfuss.

Dollfuss je naletel na o-
tudi na Koroškem, kjer se
governor Kernmayer upri-
kretu vlade, da se umakne ka-
sarju. Kernmayerja dolže,
simpatizira s hitlerjevci.

V bojnih aeroplanih je pro-
Washington. — Curtiss-Wright
Pratt & Whitney, General Air-
tion in Boeing Aeroplane
panije tvorijo perfekten
plovni trust. To vsaj kolikor
tiče gradnje bojnih letal, pri-
mer jim gre vojni depart-
imentu na roko. Vse konte-
te si razdele med sabo in na-
no tudi profite.

Slednji so izredno veliki. V
pobašejo 75c od vsakega dolarja
katerega plača vlada za bo-
aeroplane. Tako je rekel Jas-
V. Martin, pionir zrakoplovne
dustrije, ki je bil po trstu po-
njen v ozadje. Velike pro-
dela tudi Mellonova Aluminu-
Co. of America, ker ima mo-
pol aluminija.

Colorado dobilo svoje NRA

Denver. — Državna zborni-
ki je do zadnjega časa
na sodu smodnika in brezpo-
ne v njih obupnosti skoraj
vovicala na odprto revolto, je
leg dveh milijonov za zasila
la sprejela tudi — NRA. Za-
dopolnjuje in uveljavlja
ukrepe nanakajoč se na obse-
veni program.

Prizor iz Pariza za časa velikih demonstracij in izgrediv. — Federated Pictures.

Odsekana veja

Še leta 1921 smo imeli na tem
mlju 550 slovenskih in hrva-
ih ljudskih šol, medtem ko je
alijanska okupacijska oblast
l. 1918 zaprla v Trstu in Go-
i 12 ljudskih šol z nad 5000
enci.

...nimeato našega učiteljstva s
...li Italijani fašisti; ki orga
...zirajo asimilacijo od spoda
...no sotsko mladino vključujet
...istični — italijanizacijski o
...iziaciji "Bellila" (za dečke) i
...Piccole Italiane" (za deklice
...groške vrtce, organizirata z
...im nazivom "Liga Nazionale
... "Italia redenta". Mladenci i
...piketa postanejo avtomatični
...ni vojaških organizacij "A
...squadristi" in "Giovane Ital
...e". Za sama imena teh org
...nacij pomembno poplavo sovra
...ga duha in tujega zavrata, ne
...Drilla", o vzgoji in izobraz
...te) zgradbi ni govora. Vsa
...stanova ima en cilj: obvlada

Deseti zvezek "Jenaer Beiträge zur Jugendund Erziehungspsychologie" je prišel leta 1910. Zanimivo eksperimentalno študijo o psihologiji industrijskih kmečkih otrok.

Erich Hauck (Zur differenziellen Psychologie des Ind. Landeskindes) si je zastavil vprašanje, kako vpliva industrija na psihološki razvoj otrok. Na mestu, kakor se je doslej navadno to združevalo. Tudi v manjših naselbinah ostaja med industrijskim in kmečkim otrokom velika razloček.

Podleg tega je Hauck izdelal dvojjeziki okraj — Zgornjo Sijo, da s prvim vprašanjem

Delega

(člavinna poročila iz Jugoslavije.)

Ker mu tašča še ni hotela izro-
ti posestva, je šel k sosedu Ma-
ji Januševu, ki je prav takrat p-
stala vdova, ter se vdinjal ta-
kaj za hlapca. Med njima se
razvilo razmerje, kakor se ru-
vijo med možem in ženo. Ru-
merje je rodilo tudi otroka, ki
je bilo za Kocmuta skoraj
jamstvo, da je na Januševu
posestvu zdaj on gospodar. I-
stal je nasilen in večkrat je p-
tepel Januševa, tako da se je
umaknila pred nasilnim Kocm-
tom v kamro k dekli. Januš-
pa je tedaj že mislila na neko
druga, s katerim se je b-
hotel omožiti. To je Kocm-
še bolj razljutilo, prepirl in p-
tepi so se vrstili dan za dno-
Januševa je poskušala vse, da
spravi Kocmuta iz hiše, usp-

Ali ste naročeni na dne
'Prosveto'? Podpirajte svoj

